

STATSRÅDETS
SVENSKA
SPRÅKNÄMND

Språkråd

Glimtar från ett svensk-finskt översättarseminarium 2016	3
Har du redan en egen Slaf?	5
Juridik på svenska i Finland. Perspektiv på språk och rätt	6
Vad heter corporate governance på svenska?	8
Nämnden rekommenderar: Hoitotahto	9
På nya platser	10

Statsrådets svenska språknämnd finns på adressen

vnk.fi/sv/spraknamnden

På webbplatsen finns information om nämnden och om dess verksamhet och sammansättning. Där hittar du också alla nummer av Språkråd i pdf-format från och med Språkråd 1/2001. På webbplatsen finns dessutom nämndens rekommendationer, en länk till handboken Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) samt mallar och ordlistor.

Frågor och initiativ till Statsrådets svenska språknämnd

kan sändas per e-post.

Prenumerationer på Språkråd, adressändringar och annulleringar:

per e-post eller post. Se kontaktinformation nedan.

Språkråd distribueras i tryckt form per post och i pdf-format per e-post.

Språkråd sänds gratis till beställaren.

Redaktör: Kitty Fogelholm

Ombrytning: Anja Järvinen

Kopiering: Statsrådets kansli, upplaga 1 100 ex.

Kontaktinformation:

Statsrådets svenska språknämnd

Svenska språkenheten

PB 23, 00023 STATSRÅDET

spraknamnden@vnk.fi

GLIMTAR FRÅN SVENSK-FINSKT ÖVERSÄTTARSEMINARIUM 2016

Årets svensk-finska översättarseminarium gick av stapeln den 6 och 7 oktober på konferenscentret Verkatehdas i Tavastehus. Seminariet hade ett späckat program båda dagarna. Detta traditionella höstseminarium samlade en stor publik också i år. Nedan några glimtar från seminariet som seminariedeltagarna från svenska språkenheten vid statsrådets kansli antecknat ner.

Första seminariedagen inleddes med lunch och därefter följde några välkomstord av **Heikki Karjalainen**, Finlands översättar- och tolkförbund, som var en av arrangörerna.

Första dagens första föreläsning hölls av **Pirkko Nuolijärvi**, f.d. direktör för Institutet för de inhemska språken, som talade om temat *Behöver vi översättning i Finland?/Miksi kääntämistä tarvitaan?* I sin föreläsning behandlade hon översättandets roll och dess betydelse för utvecklingen och förnyelsen av finska språket. Hon tog bl.a. upp exempel på talspråket i olika romaner.

Mikael Ekholm från svenska språkenheten vid statsrådets kansli stod för dagens andra föreläsning. En ny upplaga av *Svenskt lagspråk i Finland (SLAF)* kommer ut snart och Mikael berättade om sådant som ändrats från den tidigare upplagan och om nyheter i den nya upplagan av SLAF. Som exempel på nyheter nämnde han bl.a. *det nya sättet att ange EU-rättsakter*, och som exempel på nya termer kan nämnas *småbarnspedagogik* i stället för barndagvård, *omprövning* och *omprövningsförfarande* i stället för rättelseyrkande, *webbtjänster* eller *e-tjänster* i stället för elektronisk kommunikation och verbet *föreskriva* i stället för bestämma (i betydelsen "säätä").

Pia Hansson från Pensionsskyddscentralen redogjorde för nya och nygamla termer som följer med pensionsreformen, som träder i kraft vid ingången av 2017. Hon lyfte bl.a. fram *den lägsta pensionsåldern (alin vanhuuseläkeikä)*, även i formen *lågsta åldern för ålderspension (vanhuuseläkkeen alaikäraja)*, som är den ålder då man har rätt att ta ut ålderspension. Vidare påmindes vi om *målsatt pensionsålder (tavoite-eläkeikä)*, som alltså är den ålder då man får sin pension till fullt belopp. Mellan dessa två åldrar beviljas en *uppskovsförhöjning (lykkäyskorotus)* på 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp. Deltidspensionen avskaffas och ersätts med en

partiell förtida ålderspension (osittainen varhennettu vanhuuseläke). I ny användning kommer *förtidsminskning (varhennusvähennys)* som avser att pensionen för den som går i partiell förtida ålderspension minskas med 0,4 procent per månad som återstår till lägsta pensionsåldern. Helt ny är *arbetslivspensionen (työuraeläke)*. På webbplatsen pensionsreformen.fi finns mer information, bl.a. en nyttig ordlista över pensionstermer.

I sitt föredrag *Skriva svenskt myndighetsspråk för webben* betonade **Ingrid Herbert** på det rikssvenska företaget Språkkonsulterna att webbtexter måste vara tydligare än tryckta texter. Det gäller både textens struktur och språket.

Typiskt för webbsidor är att enskilda texter förekommer i samspel med andra element och att texterna i princip kan vara hur långa som helst. Det gör att det kan vara svårt att få en överblick över texten. Personer som läser myndighetstexter vill dessutom snabbt hitta just den information de behöver. Därför är det viktigt att texten är välstrukturerad med tydliga och informativa rubriker och mellanrubriker.

Eftersom myndighetstexter på webben riktar sig till den breda allmänheten, som dessutom vill hitta rätt snabbt, är det viktigt att skriva klarspråk: enkla meningar med aktiva verbformer och utan substantiveringar. Direkt tilltal rekommenderas, och det måste vara tydligt vem som gör vad. Man borde försöka få in verbet så tidigt som möjligt i meningen och använda ord som anger samband där det behövs (t.ex. därför, men, alltså). Dessutom gav Herbert tipset att använda formuleringar som gör det lättare att hitta sidan med sökmotorer.

Torsdagens sista föredrag, *Om att översätta Strömsö*, hölls av **Tarja Sirén**, frilansöversättare. Hon berättade hur det var att göra den finska textningen till Strömsö åren 2002–2009. Tekniken var inte så avancerad 2002–VHS-band, videoband-

spelare, timing box, dator med textningsprogram. Den största utmaningen var att det med ett fåtal undantag inte fanns något manuskript. Det talades ganska fort och ibland talade flera personer på varandra. En del talade ottydligt. Översättaren kan bara ta med den viktigaste informationen. Det förekom fackord från många olika fackområden, t.ex. matlagning, handarbeten, dans. Det fanns också en del "nyord" t.ex. *mysbyrå* och *ljugarbänk*, som på finska översattes till luppulipasto och palturipenkki.

Efter dagens föreläsningar var det ordnat med busstransport till Tavastehus slott. Där kunde alla historieintresserade delta i en guidad rundtur. Från slottet fortsatte bussen direkt till restaurang Piparkakutalo, där kvällens middag avnjöts. Före maten framförde stadsstyrelsens ordförande Sari Rautio en hälsning från Tavastehus stad.

Andra seminariedagen inleddes av **Maarit Koponen** från Åbo universitet som höll ett anförande om efterredigering av *maskinöversättningar*, med särskilt fokus på Finland och finskan. Översättningar behövs för olika ändamål, och därför varierar också kravet på den översatta textens kvalitet. Om man bara behöver få en uppfattning om vad en text handlar om kan en översättning t.ex. med hjälp av ett översättningsprogram i telefonen i sig vara fullt tillräcklig. Men ju större krav som ställs på den översatta texten, desto viktigare blir den mänskliga insatsen. Ur ett europeiskt perspektiv är finskan med sina många böjningsformer ett mycket svårt språk att översätta, och det är en av orsakerna till att maskinöversättningar som inkluderar finska inte heller blivit lika vanliga som t.ex. översättningar till och från engelska. Maskinöversättning till och från finska går ofta via engelskan, vilket betyder att felet dubbleras. En dålig maskinöversättning kan göra att det tar längre tid för översättaren att redigera texten än om han eller hon hade översatt den själv från början till slut. Trots den tekniska utvecklingen kan vi översättare enligt Maarit Koponen trösta oss med att maskinen aldrig kommer att helt och hållet ersätta människan som översättare.

I sitt föredrag *Uudissanojen keruu, tallennus ja hyödyntäminen* berättade **Riina Klemettinen** från Institutet för de inhemska språken hur de finska nyorden kommer till, hurdana nyorden är, hur man hittar nyord och hur man avgör om ett nyord ska tas med i ordboken eller inte. En del nyord är egentligen inte så nya, t.ex. *zikavirus*. Dessutom kan nyord vara riktigt roliga.

Sunna Nygård från Språkrådet vid Institutet för språk och folkminnen i Sverige tog upp *Aktuella språkfrågor*. Publiken fick lära sig att det heter flera *pokemon*, engelskt plural-s (pokemons) används inte ens på engelska. *Funkis* används sedan 2015 i ny betydelse som förled i sammansättningar: 'som har att göra med (personer med) funktionsnedsättning', t.ex. *funkisrörelsen*. Det könsneutrala pronomenet *hen* kan användas när det passar i sammanhanget. Den korrekta genitivformen är *hens* och den korrekta objektsformen *hen*.

Efter lunchen fortsatte programmet med ett inlägg av **Minna Levälähti** från Svensk presstjänst som talade om *Nyorden som når oss via medierna*. Som ett exempel på hur processen bakom ett nyord kan se ut berättade hon om hur den svenska motsvarigheten till ordet *nyhtökaura* kom till. Nyhtökaura är en finsk vegansk proteinprodukt gjord av havre och baljväxter som lanserades i början av året och snabbt blev mycket populär. Producenten registrerade varumärket *pulled havre* på svenska efter att Radio X3M frågat Svensk presstjänst vad de ska kalla produkten på svenska och Minna under tidspress kastat fram 'pulled havre' efter en snabb koll att produkten i något skede av processen rivs på liknande sätt som pulled pork. Ett par veckor senare använde Hbl 'vegansk pulled pork', vilket ledde till att Hbl kontaktades av företaget som meddelade att allt annat än 'pulled havre' är förbjudet, eftersom det är ett registrerat varumärke. Medierna är inte skyldiga att använda varumärkesnamn, och därmed göra reklam, men eftersom namnet spridit sig snabbt bland allmänheten kan det användas, även om språkvården numera rekommenderar *baljhavre*.

Maria Turtschaninoff och Marja Kyrö berättade *Om samarbetet mellan författaren och översättaren*. Fem av Maria Turtschaninoffs sex fantasyböcker har översatts till finska, alla av Marja Kyrö. Turtschaninoff konstaterade att en bra översättare är guld värd, eftersom hon hittar författarens ologiska eller diffusa uttryck. De senaste böckerna har kommit ut samtidigt på svenska och finska. Det har inneburit att om översättaren hittat något som inte stämmer i den svenska texten, så har de ännu kunnat rättas till också på svenska. Turtschaninoff sa att det inte alltid är så lätt att förklara när översättaren frågar hur något ser ut. Hon skriver fantasy och bygger sin värld från grunden, bl.a. för att ingen ska kunna kom-

ma och säga att det där stämmer ju inte. Om man har en egen värld får man bestämma själv hur där ska se ut. Men då kan det förstås bli problem, om översättaren inte ser samma värld framför sig. I Turtschaninoffs nyaste bok *Naondel*, som kom ut i höst, finns en sten som är väldigt viktig. Kyrö frågade hur den ser ut, och den baserade sig på en sten som Turtschaninoff fotograferat på en resa. Alltså kunde hon skicka fotografiet till översättaren. *Naondel* är del två i en trilogi kallad *Krönikor*

från Röda klostret. Del ett *Maresi* kom ut 2014 och fick Finlandia Junior-priset det året.

För seminariets avslutningsord stod **Nina Martola**, Institutet för de inhemska språken.

 Pamela Andersson, Merja Laaksonen, Elin Lundsten, Ulla Lundsten, Anne Vanha-Similä, Ursula Vuorelinna och Ann-Marie Wikström, svenska språkenheten vid statsrådets kansli

HAR DU REDAN EN EGEN SLAF?

En ny upplaga av handboken Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) ges ut i januari 2017 som en anvisning från statsrådets kansli. Boken har utarbetats av Statsrådets svenska språknämnd och riktar sig i första hand till lagöversättare och andra som skriver svenska myndighetstexter inom statsförvaltningen. Den är dessutom ett utmärkt hjälpmedel för alla som arbetar med texter som berör lag och samhälle, t.ex. kommunala tjänstemän, jurister, journalister och studerande.

Från och med den 9 januari 2017 kan Slaf beställas på adressen <http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi/Etusivu> till priset 109 euro (464 sidor).

Boken finns också i elektronisk form på adressen <http://urn.fi/URN:978-952-287-297-5> från den 9 januari 2017.

Översättare som flitigt använder Slaf har märkt att det effektivaste sättet att använda Slaf är att kombinera den tryckta versionen av handboken med den elektroniska versionen. I den tryckta versionen går det snabbt att bläddra och få en uppfattning av innehållet i boken. I den elektroniska versionen går det att lätt att hitta alla de ställen där en viss term eller ett visst uttryck förekommer.

JURIDIK PÅ SVENSKA I FINLAND. PERSPEKTIV PÅ SPRÅK OCH RÄTT.

Av Hans Landqvist, Christer Laurén, Lieselott Nordman,
Marianne Nordman och Maria Kvist. Scriptum 2016. 400 s.

Tydlig, kort, allvarsam och oprydd. Så formulerade den svenska juristen och statsministern *Louis de Geer* år 1853 målet för hur språket i lagar och andra författningar borde vara, ett mål som inte känns helt fel i dag, mer än 150 år senare.

Det här citatet ingår i den nyligen utkomna boken *Juridik på svenska i Finland* som på ett både mångsidigt och grundligt sätt presenterar olika aspekter av juridisk svenska i Finland – både hur språket över tid har utvecklats och hur det ser ut i dag. Perspektivet i boken är språkvetenskapligt och i de nio kapitlen i boken presenteras bland annat historiska aspekter allt från medeltiden till nutid, jämförelser mellan juridiskt språk i Finland och Sverige, olika språkvårdande insatser, översättningen av författningar samt juristutbildningen i Finland.

Utgångspunkten i boken utgörs av fem påståenden: *Land ska med lag byggas, rättskällor är språk, juristens verktyg är språket, finska och svenska är republikens nationalspråk och den nationella rättskulturen bygger på lagstiftning på landets språk.* De här fem påståendena återfinns inte direkt i bokens struktur eller i de enskilda kapitlen, men är ändå något av en röd tråd i boken. Påståendena kan nästan sägas utgöra ett slags legitimerande grund för bokens innehåll.

Boken inleds med en **historisk beskrivning av lagspråkets utveckling** först under den svenska tiden fram till 1809, sedan under autonomins tid i Storfurstendömet Finland och vidare under självständighetstiden. De historiska avsnitten berikas med många träffande exempel. Vad sägs till exempel om allitterationen *slå någon blå eller blodig, lam eller lytt*, eller historien om att *också en tupp kan bli en mans bane*. Båda exemplen är hämtade från landskapslagarna. De flesta känner väl till att de svenska lagarna – särskilt 1734 års lag – blev i kraft i Finland efter år 1809. Det man kanske inte alltid kommer att tänka på är att också ny lagstiftning under autonomins tid tog intryck av motsvarande lagstiftning i Sverige. Exempel på det här är folkskollagstiftningen och kommunallagstiftningen i Finland som på många punkter påminde om motsvarande svensk lagstiftning, även om olikheter också fanns. Ett roligt exempel ges i boken i ett citat av den svenska historikern *Torkel Jansson*. Han har nämligen hävdade att det enbart är i de finska översättningarna

av *Astrid Lindgrens* böcker om *Emil i Lönneberga* som det går att återge en faktauppgift exakt som den var i det svenska originalet. Som vuxen blev ju Emil ordförande i kommunalnämnden och Jansson konstaterar: *Sådana herrar, och numera som bekant också kvinnor finns bara i Finland och Sverige.* Även om Finland inte längre på 1800-talet hade en formell koppling till lagstiftningsarbetet i Sverige blev alltså likheterna i det juridiska språket stora.

Ett relativt stort utrymme i boken ges behandlingen av **tre juridiska kontexter**: *officiellt juridiskt material, rättsvetenskap och juridik för lekmän.* Det officiella materialet är givet: författningar, lagberedningsmaterial och rättspraxis. Förutom att språkets utveckling i fråga om dessa beskrivs görs också intressanta, företrädesvis strukturella jämförelser mellan språket i svensk och finländsk lagstiftning (på svenska) samt mellan språket i domstolsavgöranden i Sverige och Finland.

Beskrivningen av den andra kontexten, *rättsvetenskapen*, omfattar doktorsavhandlingar, övrig juridisk litteratur och vetenskapliga tidskrifter. Antalet svenskspråkiga doktorsavhandlingar i juridik i Finland är rätt litet, övrig juridisk litteratur på svenska är inte heller speciellt rikhaltig, men en viss förbättring har projektet *FIDUCIA* medfört. I projektet översätts centrala juridiska verk från finska till svenska för att användas i den juridiska undervisningen och i annan juridisk verksamhet. Här kan ytterligare nämnas att ett viktigt översättningsarbete utanför *FIDUCIA*-projektet just nu pågår vid Finlands kommunförbund, där den stora lagkommentaren till kommunallagen (*Harjula-Prättälä: Kuntalaki – Tausta ja tulkinnt*) enligt planerna kommer att utkomma på svenska våren 2017. Bland de juridiska tidskrifterna nämns självfallet *JFT*, som enligt statistik som förs fram i boken (gällande årgångarna 2008-2012) till ca 61 procent innehöll svenskspråkigt material. Man kunde dock nämna att det i en del andra tidskrifter sporadiskt kan förekomma svenska texter och att *Nordisk Administrativt Tidsskrift* regelbundet

innehåller svenskspråkiga juridiskt inriktade bidrag från (och om) Finland.

Vad gäller den tredje kontexten – *juridiska texter riktade till lekmän* – är materialet på svenska i Finland inte omfattande. I boken jämförs tre olika juridiska handböcker utgivna i Finland: En på 1950-talet (*Ragnar Mannil*), en på 1990-talet (*Thomas Forss*) och den senaste från 2008 (*Olof Rehn*). Det kan kännas litet marginellt att de här böckerna lyfts fram med tanke på att utbudet av sådana böcker är så litet, men det är självfallet så, att behovet att populariserad juridik är relativt stort. I dag finns det en hel del juridisk information på nätet. Utbudet på svenska är dock klart mindre än motsvarande utbud på finska. Författarna konstaterar också att spalten *Juristen svarar i Hufvudstadsbladet* visar att det finns ett behov av populariserad juridisk vägledning på svenska i Finland.

Två centrala kapitel i boken behandlar dels **språk, språkbruk och språkvård inom juridiken**, dels **författningsöversättningen i Finland**. Båda kapitlen är fullspäckade med fakta och visar hur omfattande både forskningen kring det juridiska språket och de rent språkvårdande insatserna har varit. *Handboken Svenskt lagspråk i Finland* ges en rikhaltig presentation, som innehåller så många exempel att kapitlet nästan självt fungerar som en handbok. Också informationsbladet *Språkråd* beskrivs fylligt med rikliga exempel. Då förändringarna över tid i det svenska lagspråket i Finland beskrivs kan man förvåna sig över hur långsamt vissa förändringar lyckats tränga sig in i lagspråket. Det är säkert överraskande för många att predikatverbens pluralformer slopades först år 1968 och att språknämnden först år 1980 rekommenderade att *icke* och *ej* ersätts med *inte*.

Författningsöversättningen analyseras ur många synvinklar. Det är klart att just översättningen av lagtexter och lagberedningsmaterial är av avgörande betydelse för ett levande svenskt juridiskt språk i Finland. Där många andra typer av juridiskt material finns bara i viss utsträckning och ofta ganska bristfälligt – läroböcker, juridiska avhandlingar och vetenskaplig litteratur, rättsliga avgöranden – finns all lagstiftning och allt lagberedningsmaterial alltid tillgängligt också på svenska. Det arbete som görs av författningsöversättarna är därför av största betydelse för utvecklingen av juridisk svenska i vårt land. I kapitlet om författningsöversättningen beskrivs hela processen ingående och både själva översättningsverk-

samheten och granskningen och revideringen av de svenska översättningarna behandlas grundligt. För var och en som inte är helt insatt i det här arbetet är det både intressant och imponerande läsning. Tidspresen i arbetet är alltid stor men slutresultatet måste ändå uppfylla höga krav på exakthet, språkriktighet och – så gott det bara går – läsbarhet.

Det sista substansavsnittet i boken behandlar **juristutbildningen på svenska i Finland**. Kapitlet ger en god bild av hur den juridiska utbildningen i dag är ordnad, hur den kunde utvecklas och speciellt hur de blivande juristerna skolas i att internalisera det juridiska språket och att använda ett gott språk. Vissa nordiska jämförelser som presenteras i boken ger intressanta perspektiv på utbildningen, liksom också beskrivningen av den tvåspråkiga juristutbildningen vid Helsingfors universitet.

Sammanfattningsvis kan det sägas att boken ger en bred bild av en stor mängd olika aspekter av juridisk svenska i Finland – och av mer allmänna aspekter på det juridiska språket och språkbruket. Källförteckningarna i boken är omfattande och visar att texterna baserar sig på ett brett spektrum av forskning, som också ofta refereras ingående i bokens olika kapitel. Boken visar att den juridiska svenskan i Finland är i högsta grad levande och att det finns en medvetenhet om språket och behovet att utveckla det. Banden till det juridiska språkbruket i Sverige har alltid varit starka – strävan är och har varit att juridisk svenska i Finland så litet som möjligt ska skilja sig från den i Sverige. I dag är situationen dessutom den, att de svenska översättningarna av EU-rättsakter är gemensamma för Sverige och Finland. Finland och Sverige har därmed för första gången sedan 1809 gemensamma nyskrivna författningstexter.

Boken Juridik på svenska i Finland har säkert till vissa delar en hög igenkänningsfaktor för språkvårdare och språkvetare, till andra delar för jurister. Båda kan ändå hitta helt nya dimensioner av det juridiska språket i boken och den kan alltså sägas rikta sig till såväl jurister som till språkvetare, översättare och språkvårdare. En speciell förhoppning är att boken skulle hitta läsare över språkgränsen i Finland och läsare i Sverige och i det övriga Norden. För många kan det vara en ny upplevelse att inse hur levande, rikhaltig och mångsidig den juridiska svenskan i Finland är.

 Henrik Hägglund, universitetslektor,
svenska social- och kommunalhögskolan

VAD HETER CORPORATE GOVERNANCE PÅ SVENSKA?

För att öka insynen och genomsynligheten i noterade bolag och stärka förtroendet för aktörerna på marknaden, har bestämmelser om företagsstyrning (*corporate governance*) på 2000-talet tagits in i både EU-regelverk och finsk lagstiftning. Bestämmelserna bygger på OECD:s riktlinjer som ursprungligen antogs 1999 och som därefter har reviderats vid två tillfällen, senast 2015¹, och på Baselkommitténs rekommendationer på området².

Det rådde till en början osäkerhet om vad man skulle kalla *corporate governance* på finska och hur man skulle hantera termen i finska texter. Försöken att återge begreppsinnhållet gav upphov till ett flertal motsvarigheter, t.ex. *hallintokulttuuri*, *hallintojärjestelmä*, *hallintotapa*, *valvontakulttuuri*, *hallinto- ja valvontakulttuuri*, *johtamis- ja valvontakulttuuri*, *hallinto- ja valvontajärjestelmä*, *hallinto- ja ohjausjärjestelmä*, *yrittäjien johtamisen hallinto* och *yrittäjien hallinnointi- ja johtamisjärjestelmä*, först med *corporate governance* inom parentes. Vissa motsvarigheter försågs ibland med attributet *hyvä* eller *terve* (jfr engelskans *sound*).

Denna uppsjö av varianter återspeglades också i den svenska terminologin framför allt i Finland där finskan tjänade som modell för termbildningen: *bolagsstyrning*, *företagsstyrning*, *intern styrning*, *förvaltning och styrning*, *förvaltnings- och styrsystem*, *förvaltnings- och styrningssystem*. Motsvarande variation förekommer emellertid också i svensk lagstiftning och i EU-regelverk.

Avsaknaden av en etablerad motsvarighet framgår tydligt av de begreppsförklaringar som man sett sig tvungen att ta in i bestämmelser om företagsstyrning. Det har dels varit viktigt att bestämma sig för och konsekvent använda en enda term i en lag eller föreskrift för att återge uttrycket, dels att förklara att det inte finns någon etablerad motsvarighet, utan att den valda termen är en av flera förekommande motsvarigheter. Så står det t.ex. i Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av värdepappersmarknadslagen (RP 27/2008 rd) att man på finska valt att återge *corporate governance* med *hallinto- ja ohjausjärjestelmä*, medan man på svenska stannat för *bolagsstyrning*. Samtidigt ger man exempel på övriga termvarianter i texter som propositionen hänvisar till.

Med tiden brukar en motsvarighet vinna genomslag när sammanhangen börjar klarna, men här har detta inte skett. I såväl finsk som svensk lagstiftning och i EU-regelverk förekommer flera olika finska och svenska termer, ibland rent av i en och samma text. Jag tycker mig i alla fall se en viss harmonisering inom de olika sektorerna. I finsk försäkringslagstiftning heter det kort och gott *hallinto* och *hallintojärjestelmä* på finska och *företagsstyrning* (521/2008, 354/1997) på svenska enligt rikssvensk modell. I bank- och värdepapperslagstiftningen används en motsvarighet på finska, dvs. *hallinto- ja ohjausjärjestelmä*, men två på svenska, dvs. *förvaltnings- och styrsystem* i fråga om banker (610/2014), och *bolagsstyrning* i fråga om värdepappersmarknaden (746/2012). *Bolagsstyrning* är här den rikssvenska termen. Följaktligen har jag dessvärre inget entydigt svar på frågan i rubriken, utan kan bara hänvisa till lagstiftningen och lyfta fram de olika motsvarigheterna och deras användningsområde och därmed belysa problematiken kring bristen på harmonisering. Själv föredrar jag *företagsstyrning*, vilket var den term som snabbt etablerade sig på banken, när det blev klart att det rörde sig om en och samma företeelse.

 Eija Puttonen
FM, översättare i svenska och engelska
Finlands Bank

¹ G20/OECD: Principles of Corporate Governance, 2015.

² Basel Committee on Banking Supervision: Enhancing Corporate Governance for Banking Organisations, 2010.

NÄMNDEN REKOMMENDERAR

HOITOTAHTO

Frågan om den svenska motsvarigheten till *hoitotahto* är aktuell med tanke på myndigheternas webbsidor (de s.k. *Kanta*-sidorna) och även med tanke på kommande lagstiftning. För närvarande varierar översättningen av termen i lagstiftningen, där termen inte heller definieras.

I lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) används termerna *viljeyttring* (*hoitotahto*) och *viljeförklaring* (för *hoittoa koskeva tahto*). I lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) används termen *livstestamente*. I lagstiftningen används *hoitotahto* främst för att syfta tillbaka på ett förklarande uttryck i en tidigare mening (*potilaan aiemmin ilmaiseva tahto*, *potilaan tahdon ilmaiseva asiakirja*). Enligt lagstiftningen ska viljeyttringen alltså vara uttryckt och ibland skriftlig, men annars ställer lagstiftningen inga exakta krav på form och innehåll. I vissa förordningar har termen *hoitotahto* använts, och av sammanhanget kan man ibland sluta sig till att endast ett skriftligt dokument avses i sammanhanget. Översättningslösningarna varierar även där.

Enligt social- och hälsovårdsministeriet och andra källor (bl.a. Duodecim läkärikirja, Valviras webbsidor, Institutet för hälsa och välfärds webbsidor, Muistiliittos webbsidor) avser *hoitotahto* en muntlig eller skriftlig viljeyttring (i praktiken formfri) som gäller vården och som uttrycks i förväg eller under vårdens gång. Den kan också ändras under vårdens gång.

Statsrådets svenska språknämnd rekommenderar att termen **livstestamente** används för *hoitotahto* när en skriftlig handling avses. Om man avser andra närliggande begrepp där en person ger uttryck för sina önskemål om den framtida vården men där dessa inte uttrycks i form av en formell skriftlig handling, kan ordet **viljeyttring** användas tillsammans med ett förklarande uttryck som anger att det är fråga om vård och behandling, medicinska åtgärder, den framtida vården eller liknande.

PÅ NYA PLATSER

Vem	Var	Varifrån	Tfn/e-post
Madeleine Berner, tolk/översättare	Riksdagens svenska byrå 1.9.2016		09-432 21 38/ madeleine.berner@riksdagen.fi
Christel Forsblom	FPA 14.11, vikarie för Eva Ståhl		christel.forsblom@fpa.fi
Heidi Linde	Folkpensionsanstalten 7.11, visstidsanställd		heidi.linde@fpa.fi
Marina Norrback	Folkpensionsanstalten 15.8, fast anställd 14.12	Helsingfors universitet	marina.norrback@fpa.fi
Nina Nurmi	Utbildningsstyrelsen 1.8.2016	Svenska språkenheten	0295331585/ nina.nurmi@oph.fi
Elina Nuutinen	Folkpensionsanstalten, översättningsassistent, fast anställd 1.1.2017		elina.nuutinen@fpa.fi
Birgitta Turunen	Folkpensionsanstalten 15.8, visstidsanställd		birgitta.turunen@fpa.fi
Annika Valovirta, tolk/översättare	Pensionerad 31.8.2016	Riksdagens svenska byrå	
Ingegerd Wester-holm, avdelnings-sekreterare	Slutat 1.9.2016	Riksdagens svenska byrå	

Mary 9 år

**SPRÅKRÅD ÖNSKAR
SJNA LÄSARE GOD JUL OCH
GOTT NYTT ÅR!**

STATSRÅDETS KANSLI